

گروه آموزشی معماری

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد معماری

عنوان: طراحی ساختمان شورای اسلامی شهر قم – با استفاده از مفاهیم هندسه در معماری اسلامی ایران
استاد راهنما: جناب آقای دکتر حمیدرضا فرشچی
استاد راهنمای دوم / مشاور: جناب آقای دکتر نادر روزرخ
دانشجو: سید محمد میراسماعیلی

واژه های کلیدی: هندسه، اعداد، اشکال، تناسب، معماری اسلامی، زیر نقش های هندسی، نقاب سایه، شورا و مشورت در اسلام
چکیده:

هندسه ابزاری مناسب جهت نظم بخشیدن به معماری و برقراری روابط آکاهانه میان اجزای بنا با یکدیگر است، تا در عین مرکب بودن، یکپارچگی فضا را به عنوان یک ترکیب خلاق و هدفمند میسر سازد. اشراف معمار به علم هندسه و استفاده خلاقانه از آن، تبدیل مفهوم به فضا و فرم را در فرآیند طراحی تسهیل می کند. حاصل چنین فرآیندی، نوعی معماری است که به دور از برداشت های سلیقه ای، به لحاظ نظم و تناسبات قابل درک است. طراحی معماری در غالب هندسه نمود پیدا می کند.

عالی ترین نوع استفاده از هندسه را در معماری ایرانی دوره اسلامی می توان مشاهده کرد. معمار مسلمان ایرانی، با استفاده به جا و نوآورانه از این ابزار، زیبایی و سودمندی بنا را تضمین کرده است و به شکلی بدیع، مفهوم کثرت در عین وحدت را که همانا ریشه در چکیده تعالیم اسلام یعنی اعتقاد به توحید دارد را، تجسم بخشیده و نتیجه آن، هم نوایی اجزاء، تناسب، نظم و هماهنگی کل بناست.

مطالب موجود در این پایان نامه، در چهار باب دسته بندی می شوند :

در باب اول (با عنوان شناخت موضوع طراحی) سعی بر بازخوانی مفاهیم هندسه در معماری اسلامی ایران شده است. بدین صورت که در فصل اول، نگاهی به معنا و مفهوم لغوی و کالبدی هندسه شده و پس از آن از رابطه کمیاتی چون عدد، شکل و تناسب با هندسه سخن رفته است و در انتها دیدگاه قرآن و برخی فلاسفه بررسی شده است. در فصل دوم، از تاریخچه هندسه در تمدن های کهن، بخصوص در ایران، سخن گفته شده است. فصل سوم به کاربرد هندسه در معماری اختصاص یافته است و در نهایت امر، در فصل چهارم، از هندسه معماری اسلامی و وجوه مختلف آن صحبت به میان آمده است تا خروجی این پژوهش، دستیابی به مشخصه ها و اصول هندسه در معماری اسلامی – ایرانی باشد که در باب طراحی لحاظ می گردند.

در باب دوم شناخت بستر طراحی مورد بررسی قرار گرفته است که در آن به جغرافیای اجتماعی، طبیعی، مذهبی و کالبدی شهر قم اشاره شده است و در نهایت خروجی این باب، راه کارهای اقلیمی (مانند نقاب سایه و ...) و بهره گیری از مولفه های اجتماعی، تاریخی و مذهبی می باشد که در امر طراحی به کمک خواهند آمد.

باب سوم (با عنوان چهارچوب طراحی) به روند طراحی، تعریف پروژه، مبانی نظری طراحی، استانداردها و ضوابط، برنامه فیزیکی و تحلیل سایت می پردازد که در نهایت طرح راهبردی را به دست می دهد.

و در نهایت در باب چهارم (با عنوان طرح نهایی) به اسکیس های دستی و مدارک (از جمله پلان، مقطع، نما و ...) توجه شده است.